

Algemene pensioeninstelling

Eind februari stuurde SZW het 'Consultatiedocument Algemene Pensioeninstelling' naar de Tweede Kamer. Het document omschrijft de contouren van de Algemene Pensioeninstelling (API). Niet naast het ondernemingspensioenfonds of een levensverzekeraar, maar als species van het genus pensioenfonds. Met andere woorden: de API is een gewoon pensioenfonds, waarvoor enkele afwijkende wettelijke regels zullen gaan gelden.

Teun Huijg

Pensioenrechtadvocaat bij Stibbe te Amsterdam

Anders dan een pensioenfonds nu, zal een API pensioenregelingen mogen uitvoeren van verschillende (groepen van) ondernemingen. Dit ongeacht of tussen die ondernemingen een historische, organisatorische of juridische band bestaat. Het werkterrein van een API zal dan ook gelijk zijn aan dat van een verzekeraar. Omdat dit tot mededingingsrechtelijke problemen zou kunnen leiden, zal een verzekeraar ook een API kunnen oprichten. Een ander belangrijk kenmerk van de API is dat die verplicht wordt te ringfencen. Kort gezegd wordt daarmee beoogd te voorkomen dat er een financiële kruisbestuiving ontstaat tussen o.a. het pensioenvermogen van de ene pensioenregeling met het vermogen van de andere regeling.

Invloed crisis

De idee van een API dateert van 2007, nog vóórdat de crises uitbraken. Nederland moest met landen als Ierland, Luxemburg en België gaan concurreren om – het beheer van – de Europese pensioengelden. Daarnaast zou de API ook een uitkomst zijn voor Nederlandse pensioenfonds, die te maken kregen met een almaar toenemende regeldruk en een navante toename van hun uitvoeringskosten. Schaalvergroting door samenvoeging zou daarvoor de oplossing zijn. Nu – vijf jaar later – is het pensioenlandschap flink veranderd. Enerzijds hebben de zojuist genoemde crises hun sporen achtergelaten.

Fondsen staan onder water waardoor de animo naar grensoverschrijdende pensioendienstverlening lijkt te zijn afgenomen (als die er al zou zijn geweest). Anderzijds hebben het multi-ondernemingspensioenfonds (multi-opf) – die vervangen zal worden door de API – en de premiepensioeninstelling (PPI) hun intrede gedaan. Vooral de PPI lijkt wortel te schieten. Inmiddels zijn er negen PPI's actief. Voor zover ik dat kan overzien, opereren die echter nog niet grensoverschrijdend. Vooralsnog lijken het vooral interessante vehikels te zijn voor de Nederlandse interne markt.

Regeldruk

Mede daarom vraag ik mij af of er op dit moment wel daadwerkelijk behoefte bestaat aan een Nederlands pensioenvehikel dat de Europese pensioenmarkt kan veroveren. Het lijkt mij ook niet één van de grootste uitdagingen waar wij ons nu druk om moeten maken. Dat wil niet zeggen dat ik de API niet omarm. Integendeel, juist op de Nederlandse pensioenmarkt bestaat grote behoefte aan de API. Ik signaleer een almaar toenemend aantal fondsen dat tot liquidatie overgaat als gevolg van de toenemende regeldruk. Niet voor niets bestaan er nu ongeveer 350 ondernemingspensioenfonds, terwijl dat er bijna 700 waren in 2005. Ook het vinden van voldoende geschikte fondsbestuurders lijkt steeds moeilijker te worden, zo werd recent nog eens bevestigd door De Nederlandsche Bank in zijn 'Nieuwsbrief pensioenen mei 2013'. Sinds januari 2012 zouden 134 van de 271 kandidaat-bestuurders niet (volledig) geschikt bevonden zijn. Dat is een aanzienlijk aantal.

Alleen interessant voor de Nederlandse interne markt.

Verdere consolidatie van uitvoerders is dan ook een lang gekoesterde wens van zowel De Nederlandsche Bank als SZW. De API zal naar mijn mening daar wel degelijk aan bijdragen. De vraag is echter of SZW er niet verstandig aan doet voor nu de API alleen op te tuigen voor de binnenlandse markt. Ik zeg dit, omdat de aspecten van de API die verband houden met grensoverschrijdende pensioendienstverlening (te) complex zijn. Voor de binnenlandse markt geldt dat veel minder. De API 'binnenlandse stijl' kan dan ook veel sneller in wetgeving verankerd worden. Voornamelijk kleine fondsen zullen daarbij gebaat zijn.

De beoogde regels omtrent ringfencing zijn een aanzienlijke verbetering ten opzichte van hoe dat thans is geregeld bij een multi-opf. Aangesloten wordt bij de regels zoals die op dit moment gelden bij een PPI. Niet alleen moet het financieel toetsingskader per regeling worden toegepast, ook zal het een en ander apart geadministreerd moeten worden en bevat dit voorstel een goederenrechtelijke scheiding van de diverse vermogens. Vooral dat laatste is een verbetering met hoe het nu

sen altijd één financieel geheel moeten vormen en verplicht zijn een doorsneepremie te heffen. Ik zie zo'n regel echter helemaal niet terug in Europese regels (en daarop gebaseerde rechtspraak). Ik zie geen overtuigende redenen om niet ook verplicht gestelde fondsen de mogelijkheid te geven als API te opereren.

Grensoverschrijdende pensioendienstverlening is te complex.

'Ik signaleer toenemend aantal pensioenfonds dat tot liquidatie overgaat'

is bij een multi-opf. Wat mij blijft verbazen is dat een API verplicht wordt de verschillende vermogens behorende bij de verschillende pensioenregelingen te ringfencen, terwijl een keuze dienaangaande naar mijn mening ook zou volstaan. Het is immers denkbaar dat de betrokkenen bij een API een regeling-overstijgende solidariteit wenselijk achten. Waarom zou de wetgever dergelijke situaties niet willen faciliteren?

Geef API de kans

Tot slot nog het volgende. Verplicht gestelde bedrijfstakpensioenfonds zullen niet als API kunnen functioneren. Als rechtvaardiging wordt gewezen op mededingingsrechtelijke regels. Die regels zouden volgens SZW maken dat verplicht gestelde bedrijfstakpensioenfond-

